

POČINJE OBNOVA SPOMENIKA PALIM ŽRTVAMA FAŠISTIČKOG TERORA U

Zajednički je izgrader zajednički biti i obnov

L. JELAVIĆ

Spomenik će sa 450 tisuća kuna zajedničkim sredstvima obnoviti općine i gradovi Bujštine (Umag, Buje, Novigrad, Oprtalj, Brtonigla, Grožnjan), slovenske općine Piran, Izola, Koper i Ankaran i šest jedinica Bujštine, a s jednim će dijelom obnovu pomoći i Istarska županija. Potrebna je obnova armirano - betonskog dijela spomenika, dok je najzahtjevnija obnova mozaika

Spomenik je podignut prije više od četiri desetljeća

PIŠE **Luka JELAVIĆ**

BUJE - Nakon što se obave svi administrativni poslovi oko javne nabave i druga neophodna procedura, počinje obnova spomenika palim borcima i žrtvama fašističkog terora u Plovaniji. Spomenik će zajedničkim sredstvima obnoviti općine i gradovi Bujštine (Umag, Buje, Novigrad, Oprtalj, Brtonigla, Grožnjan), slovenske općine Piran, Izola, Koper i Ankaran i šest jedinica Bujštine, a s jednim će dijelom obnovu pomoći i Istarska županija.

Plod je to dogovora koji su vodeni u prethodnom razdoblju, međusobni su sporazumi odobreni i potpisani, a vrijednost obnove je oko 450.000 kuna.

Istraživanja tri mozaika

Najveći dio sredstava iz proračuna će izdvojiti Grad Buje. Spomenik je zajednički i građen, u nekadašnjoj zajedničkoj državi, pa će tako biti i obnovljen.

Pripreme za temeljitu obnovu

spomenika su počele ranije, pa je Grad Buje prije izvjesnog vremena s Hrvatskim restauratorskim zavodom zaključio ugovor o provedbi restauratorskih istraživanja na tri mozaika koji se nalaze na spomeniku, a prije restauratorskih radova umjetnički obrt MozaikArt iz Kostrene je pripremio skice za rekonstrukciju ovog spomenika kod kojega se tradicionalno obilježavaju godišnjice važnijih događaja iz narodnooslobodilačke borbe.

Spomenik je, na mjestu starog obilježja, podignut 1981. godine, kao trajan spomen na mještane, civile i vojnike koji su stradali od fašističkog terora na tom i okolnom slovensko - hrvatskom istarskom prostoru. Izrada spomen kompleksa povjerena je istaknutom hrvatskom kiparu i dizajneru Aleksandru Rukavini koji je u to vrijeme živio i radio na području Bujštine, a koji je na Bujštini iza sebe ostavio nekoliko važnih javnih skulptura. Spomenik u Plovaniji je završen i službeno predstavljen javnosti 22. lipnja 1981.

godine, na obilježavanju 40. obljetnice ustanka protiv okupatora u Hrvatskoj. Tradicija je nastavljena pa se i danas središnja proslava obilježavanja Dana antifašističke borbe za područje Bujštine obilježava upravo kod tog spomenika u Plovaniji.

Spomenik od 12 metara

Glavni element cijelog kružnog kompleksa je spomenik visok 12 metara, sastavljen od tri betonska elementa trokutastog oblika, a na polovici svakog su mozaici s prikazom tradicionalnih istarskih narodnih likova koji plešu i sviraju. Na sjevernom dijelu je u mozaiku izrađena skupina muškaraca i žena odjevenih u različitu tradicionalnu odjeću dok sudjeluju u klasičnom narodnom plesu, na drugom mozaiku je prikazana skupina radnika, mještana kako svoju ubranu hranu volovskom zapregom dostavljaju drugim mještanima, kao simbol poljoprivredne proizvodnje, dok je na trećem mozaikom bloku prikazana skupinu

M BORCIMA I PLOVANJI

l, pa će tjen

Spomen na mještane, civile i vojnike

Spomenik je, na mjestu starog obilježja, podignut 1981. godine, kao trajan spomen na mještane, civile i vojnike koji su stradali od fašističkog terora na tom i okolnom slovensko - hrvatskom istarskom prostoru. Izrada spomen kompleksa povjerena je istaknutom hrvatskom kiparu i dizajneru Aleksandru Rukavini

boraca koji se bore s nekim (nevidljivim) neprijateljem, štiteći žene i djecu iza sebe. Ispod spomenika je udubljenje s kamenim zidovima, a na kraju su četiri gravirane brončane ploče na kojima je na tri jezika, hrvatskom, slovenskom i talijanskom, ugraviran tekst "Pali su kao braća u Narodnooslobodilačkoj borbi, kako bi stoljećima želja naroda postala istina u doba soci-

jalističke Jugoslavije. Ljudi su izgradili ovaj spomenik njegovim hrabrim sinovima".

U međuvremenu je ugraviran i popis imena boraca s područja Plovanije te pet boraca iz slovenske Nove Vasi, stradalih tijekom NOB-a. Vrijeme je učinilo svoje pa je potrebna obnova armirano - betonskog dijela spomenika, dok je najzahtjevnija obnova mozaika.

Autor spomenika je hrvatski kipar Aleksandar Rukavina

Autor spomenika hrvatski je kipar Aleksandar Rukavina (Zagreb, 2. ožujka 1934. - Sežana, 16. rujna 1985.) koji je studij kiparstva završio 1958. na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Od 1962. do 1969. godine radio je u Bujama kao nastavnik likovne kulture u osnovnoj školi i u gimnaziji, a od 1971. živio je i radio u Brtonigli. Inicijator je (1964. godine) likovne kolonije i dolaska umjetnika u gotovo napušteni Grožnjan i stvaranje Grada umjetnika. U znak zahvalnosti na ulazu u Grožnjan postavljena je njegova spomen bista. Rukavina je izradio niz reljefnih kompozicija i spomen bisti u Oprtlju, Bujama i Novigradu. Od većih njegovih djela u javnom prostoru ističu se Istarska žena (1964.) u Bujama te spomenici palim borcima u Novoj Vasi (1975.), Juricanima (1978.), Plovaniji (1981.) i Kućibregu (1984.). Od 1989. u Brtonigli djeluje njemu posvećena Memorijalna galerija.